

T.C

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ

RESİM BÖLÜMÜ

TÜRK MİTOLOJİSİ FANTASTİK TANRILAR

[DİPLOMA PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE
UYGULAMA RAPORU]

Murat YILDIRIM

Yöneten

Doç. Muhammet TATAR

ERZURUM 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
RESİMLER DİZİNİ	III
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	2
1.TÜRK MITOLOJİSİ NEDİR?	2
1.1. Mitoloji.....	2
1.2. Türk Mitolojisi.....	3
1.2.1. Oğuz Kağan Destanı	5
1.2.2. Alp Er Tunga Destanı	5
1.2.3. Ergenekon Destanı	6
1.2.4. Asena	7
1.2.5. Göktürk Yazıtları	8
1.2.6. Altay Türk Mitolojisi.....	9
1.3. Günümüzde Türk Mitolojisi.....	10
1.4. Türk Mitolojisinde Fantastik Tanrılar	11
1.4.1. Tengri.....	11
1.4.2. Ülgen Han	12
1.4.3. Ak Ana.....	13
1.4.4. Kızagan	13
1.4.5. Umay Ana.....	14
1.4.6. Tepegöz.....	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	16
2. UYGULAMA RAPORU.....	16
2.1.UYGULAMA YAPILIŞI	16

2.2.İÇERİK VE BİÇİME YÖNELİK SAPTAMALAR	16
2.3.UYGULAMANIN DÜŞÜNSEL YÖNÜ	16
SONUÇ.....	18
EK - 1.....	19
RESİMLER	19
KAYNAKÇA	21
ÖZGEÇMİŞ.....	22

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Murat YILDIRIM, “KIZAGAN”, 70x50 Cm. Photoshop İle Dijital Çizim, 2023 ..19

Resim 2. Murat YILDIRIM, “AK ANA”, 33x55 Cm. Photoshop İle Dijital Çizim, 202320

Resim 3. Murat YILDIRIM, “ERKLİKHAN”, 33x55 cm. Photoshop ile dijital çizim, 2023 20

GİRİŞ

Mitoloji bir dünya görüşü sistemidir. Bu sistem ilkel insanların kendi zamanlarına uygun dini ve mitolojik tasavvurlarının tümünü organize ediyor. Ayrıca ilkel insanların sosyal yaşamını yöneten, onları belirli normlarda koruyan ve gelecek zamanlara ileten bir inanç sistemidir. (Aliyev, 2020: Türk Mitolojisi)

Mit köküne eklenen – logos (söz, bilgi) sözcüğü ile “Mitler bilgisi veya bilimi” anlamına gelen mitoloji ismi oluşturulmuştur. İster Dünya ve isterse Türk Mitolojisi için söz konusu olsun mitoloji kendini ilgilendiren olayları, bilimsel disiplinler oluşturan bölümler halinde anlatır. Bunların başlıcaları Teogoni (Tanrılarla ilgili olay ve mitler), Kozmogoni (Evren ve Dünya'nın oluşumunu izah eden mitler), Antropogoni (İnsan ve yaratılışı ya da ortaya çıkışı ile ilgili mitler) ve Eskatoloji (İnsan, Evren ve Dünya'nın geleceği, kıyamet, ölüm ve ölüm sonrasını anlatan mitler-efsaneler)'dir. (Çoruhlu, 2020: Türk Mitolojisinin Ana Hatları)

Türk mitolojisinde insanlar birçok doğa olayları ile karşılaşmış ve bu olaylardan çıkarımlar yapmışlar. “Bundan dolayı göğe, yere, suya tanrı deyivermiş. Bunu deneyle yapmış bir bakıma, ilkel deneyle. İnsan gücünü, insan anlayış yeteneğini aşan bütün varlıklara özellikle dağlara, denizlere, ırmaklara, göllere, yağmurdan kar, fırtınaya, yıldırımdan, şimşekten gök gürültüsüne değin bütün doğa olaylarına tanrı demiş. Onlardan korkmuş, onları sağım, sevmiş” (Eyuboğlu, 2007: 42).

Bu bağlamda, Türk mitolojisi ve kültürel değerlerimizin önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Kültürel mirasımızı koruyarak, mitolojimizi anlatmaya ve gelecek nesillere aktarmaya devam etmek önemlidir. Türk halklarının inançları, efsaneleri ve doğaüstü varlıkları içerir. Bu mitolojide, birçok fantastik figür ve yaratık yer almaktadır. Türk mitolojisinde daha pek çok yaratık ve figür bulunur. Bu figürler, Türk halklarının dünya görüşlerini, değerlerini ve doğaya olan bağlılıklarını yansıtır.

Türk mitolojisinde birçok unsur bir arada bulunmasına rağmen bu birliktelikler gelişigüzel, dağınık bir birliktelik değil belli kurallarla çevrilmiş, göksel yani ilahi unsurlarla da özdeşleştirilerek kutsanmış unsurlardır. Bu unsurlar mitlerin yaşandığı toplumların bilinçaltındaki düşüncelerine göre dişil veya eril özellikler kazanmışlardır. Jung'a göre mitler, bilinçaltında oluşan eril ve dişil nitelik verilen arketiplerin simgesel anlatımıdır ve kutsalın vücut bulmasıdır (Campbell, 2000: 426)

İKİNCİ BÖLÜM

2. UYGULAMA RAPORU

2.1.UYGULAMA YAPILIŞI

Uygulama dijital platform üzerinden yapıлып, photoshop programı ve araçlarından faydalanarak yapılmıştır. Program üzerinden dijital tablet ve kalemle yapılmıştır, çalışmaların formatı bilgisayarda muhafaza edilmekte. Türk mitolojisindeki hikayelerde anlatılan öğeler temel alınıp günümüz modern çizimleriyle harmanlanmıştır. Geçmiş günümüzle sentezlemek ve günümüz gözünden bakarak resmetmek amaçlanmıştır.

2.2.İÇERİK VE BİÇİME YÖNELİK SAPTAMALAR

Dijital çizim, geleneksel çizim tekniklerini dijital ortama taşıyan bir sanat formudur. Dijital çizim, bilgisayar tabanlı bir yazılım veya cihaz kullanılarak yapılan sanatsal veya grafiksel bir ifadedir. Modern çizimin Türk mitolojisi gibi antik bir öğeyle sentezlemek ve modernize etmek uygulamanın temel amaçlarından biridir. Mitoloji içerisinde yer alan betimlemeler ve alegoriler ile göz önünde canlanan tanrılar/tanrıçalar modern çizimle birleştirilip uygulaması yapılmıştır. Photoshop programı üzerinden tablet ve kalemle görseller çizilmiştir, Plastik sanat teknikleri kullanılmıştır.

2.3.UYGULAMANIN DÜŞÜNSEL YÖNÜ

Dijital çizim, Türk mitolojisi ile ilgili hikayeleri ve karakterleri canlandırmak için harika bir araçtır. Türk mitolojisi, Türk kültürünün zengin bir parçasıdır ve tanrılar, kahramanlar, efsanevi yaratıklar ve olaylarla doludur. Dijital çizim aynı zamanda Türk mitolojisinin anlatılarını ve hikayelerini daha geniş kitlelere ulaştırmak için kullanışlı bir araçtır. İnternet ve sosyal medya gibi platformlar aracılığıyla, dijital çizimlerle oluşturulan görseller hızlı bir şekilde paylaşılabilir ve insanların Türk mitolojisi hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, dijital çizim, Türk mitolojisiyle ilgili kavramları ve karakterleri canlandırmak için eşsiz bir yöntemdir. Bu şekilde, geçmişimizin zengin kültürel mirasını koruyabilir, tanıtabilir ve gelecek nesillere aktarabiliriz. Yeni teknolojilerden faydalanarak daha da ileriye taşınabilir geleceğe daha kalıcı işler bırakmak için yeniliklerden faydalanılmalıdır.

Olası yeni teknolojiler içerisinde dijital imzalı resimler olarak NFT adı verilen sistemden yararlanılabilir. Bu sistemin temeli özgün içerikleri kopyalanamaz hale getirmek için her birine dijital imza oluşturup tabanına kod vererek onları biricik hale getirmesi. Günümüzde popüler kültür çok hızlı değişse de geleceğe hitap etmek için onları yakalayıp faydalanmak gerekmektedir.

SONUÇ

Türk mitolojisi, eski Türklerin yaşam biçimi dolayısıyla göçmen yaşamlarını bize yansıtır ve birçok kültürün öğelerini barındırır. Türk mitolojisi, Türklerin tarih boyunca yaşadıkları coğrafyalarda oluşmuş ve gelişmiş bir mitolojik sistemdir. Türk mitolojisinde, evren genellikle üç katmana ayrılmıştır. Gökyüzü, yeryüzü ve yeraltı dünyası olarak bilinen bu katmanlar arasında iletişim ve etkileşim söz konusudur. Gökyüzünde Tanrılar ve kutsal varlıklar yaşar, yeryüzünde insanlar ve diğer yaratıklar bulunur, yeraltı dünyası ise ruhların ve ölümlerin yaşadığı yerdir.

Türk mitolojisindeki tanrı anlayışı, evrenin ve doğanın kontrolünü elinde tutan, insanların hayatına etki eden ve onlara rehberlik eden varlıklar olarak tanımlanır. Türk mitolojisindeki tanrılar doğaüstü güçlere sahiptir ve çeşitli şekillerde temsil edilir. Türk mitolojisinde tanrılar genellikle gökyüzünde yaşarlar ve evrenin düzenini sağlamakla görevlidirler. Tanrılar arasında en yüce olanı Tengri'dir. Tengri, gökyüzünün hükümdarı ve en yüce tanrı olarak kabul edilir. Evrenin yaratıcısıdır ve diğer tanrıları da kontrol eder. Tengri'ye dualar edilir, ondan yardım ve bereket dilenilir.

Türk mitolojisindeki diğer tanrı ve tanrıçalar da çeşitli fantastik güçlerini temsil ederler. Örneğin, Güneş Tanrıçası Gün Ana, güneşi temsil eder ve doğal döngülerin koruyucusu olarak kabul edilir. Umay, bereket, doğurganlık ve aşk tanrıçasıdır. Tanrı Dağları, nehirler, denizler, okyanuslar, ormanlar gibi doğal oluşumları temsil eden dağ, nehir ve ağaç tanrıları da Türk mitolojisinde yer alır. Türk mitolojisindeki tanrılar insanların hayatına etki eder, onlara yardım eder veya onları cezalandırır. İnsanlar, tanrılara dualar eder, onlardan yardım ve koruma dileğinde bulunur. Tanrılarla iletişim kurmanın ve onları memnun etmenin önemli olduğuna inanılır. Türk mitolojisindeki tanrı anlayışı, doğa ve evrenin güçleriyle bağlantılıdır. Doğa, Türk halklarının hayatında önemli bir yer tutar ve tanrılar da doğanın güçlerini temsil eder. Bu nedenle, Türk mitolojisindeki tanrı anlayışı, insanların doğaya ve evrene olan saygılarını, bağlılıklarını ve bağımlılıklarını yansıtır.

Türk mitolojisinde yer alan tanrı/tanrıça kahramanlarının daha göz önüne çıkarabilmek için popüler kültür öğelerine dahil edilerek daha da ün kazanmasını sağlayabiliriz. Dijital platformlarda yer almaları için sanatın birçok dalını faaliyete geçirip kullanabiliriz.

EK - 1

RESİMLER

Resim 1. *Murat YILDIRIM, "KIZAGAN", 70x50 Cm. Photoshop İle Dijital Çizim, 2023*

Resim 2. Murat YILDIRIM, "AK ANA", 33x55 Cm. Photoshop İle Dijital Çizim, 2023

Resim 3. Murat YILDIRIM, "ERKLİKHAN", 33x55 cm. Photoshop ile dijital çizim, 2023

KAYNAKÇA

Arslan, A. A. (2007). Orta Asya Türk ve Amerika Kızılderili Şamanlarının Giysileri. Yaşayan Eski Türk İnançları Bilgi Şöleni. Tam Metini içinde (s. 51-81).

Aliyev, R. (2020) . Türk Mitolojisi. Ankara: Astana Yayınları

Eyuboğlu, İ. Z. (2007) . Anadolu Mitolojisi. İstanbul: Derin Yayınları.

Campbell, J. (2023) Kahramanın Sonsuz Yolculuğu (Çeviren: Sabri Gürses) İstanbul: İthaki yayınları.

Çoruhlu, Y. (2020) . Türk Mitolojisinin Ana Hatları. İstanbul: Ötüken yayınları.

Fikret Türkmen, “Dede Korkut Hikâyelerinin Anadolu ve Rumelinde Yaşayan Kolları”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1988, Ankara 1994, s. 161.

Halık Guseynoviç Köroğlu, “Depegöz ve Polifem” (Çev. Muvaffak Duranlı), Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1988, Ankara 1994, s. 43.

Kayabaşı, O.A. (2016) . Türk Mitolojisinin Kutsal Dışısı: Umay, International Journal Of Eurasia Social Sciences, Vol: 7, Issue: 22, pp. (220-228)

Ögel, B. (2020) . Türk Mitolojisi. Ankara: Altınordu yayınları.